

DEMONSTRACJA STEP BY STEP W WILNIE, LITEWSKU

Demonstracja STEP BY STEP w Wilnie

Opis problemu

Na ulicach Wilna jeździ bardzo dużo samochodów (obecnie poziom motoryzacji w mieście wynosi 450 samochodów na 1000 mieszkańców, podczas gdy w roku 2001 było to 325 samochodów na 1000 mieszkańców, a w roku 1997 – 244 samochodów na 1000 mieszkańców) i liczba ta rośnie z dnia na dzień, co sprawia, że następujące problemy stają się coraz poważniejsze:

- Koncentracja zanieczyszczeń (zwłaszcza CO₂) drastycznie wzrasta
- We wszystkich badanych obszarach poziom hałasu przekraczał dopuszczalną normę, 55 dB (A).

Podczas gdy poziom motoryzacji i liczba wypadków rosną od co najmniej 30-stu lat, liczba podróży niezmotoryzowanych spada (liczba pieszych wycieczek spadła z 41,8% (1979) do 29% (2004), a podróży rowerowych z 4,8% (1979) na 0,8% (2004)).

Opis kampanii / pomiar

Podjęto decyzję o przeprowadzeniu kampanii opisanych poniżej w celu wpłynięcia na zachowania transportowe w Wilnie. Podjęto takie działania – promocję korzystania z transportu niezmotoryzowanego - gdyż były one szeroko powiązane z celami polityki narodowej, obejmującymi:

- Redukcję konsumpcji energii;
- Redukcję zanieczyszczeń,
- Promocję zdrowia;
- Wzrost poziomu bezpieczeństwa na drogach;
- Zmniejszenie poziomu hałasu związanego z transportem;
- Zachęcenie do poszanowania przestrzeni podczas jazdy samochodem i parkowania;
- Poprawienie dostępności do grup celowych w społeczeństwie.

Te zadania były adekwatne do specyfiki kampanii, której celem był wzrost poziomu korzystania z rowerów w Wilnie. Dlatego, ważnym jest by uzyskać właściwą równowagę między rowerzystami i kierowcami.

Miejskie akcje podjęte by osiągnąć te cele bazowały na następujących wytycznych:

- Poprawienie warunków korzystania z rowerów;
- Zmniejszenie prędkości samochodów;
- Wdrażanie pozytywnego stosunku społeczeństwa do łączenia samochodów z rowerami;

Poprawa warunków korzystania z roweru została osiągnięta poprzez:

- Przystosowanie ścieżek rowerowych do potrzeb osób niepełnosprawnych;
- Specyficzne sygnały przy przejazdach kolejowych i innych krytycznych punktach w sieci, które zapewniają rowerzystom pierwszeństwo;
- Bezpieczne miejsca parkingowe dla rowerów.

Kampania 1: Przy użyciu kwestionariusza, ocena popularności czystego transportu miejskiego (rowerów) w dzielnicy Wilna, Lazdynai

Podczas pierwszego etapu projektu przygotowano szczegółowy kwestionariusz – “Rowerem do szkoły” i rozprowadzono go wśród uczniów i ich rodziców.

Kwestie poddane analizie obejmowały:

- parkowanie rowerów;
- budowa ścieżek rowerowych;
- bezpieczeństwo.

Głównym zadaniem kampanii była zmiana stosunku grupy celowej (10 – 20-stu uczniów spośród pięciu szkół średnich), zachęcenie ich do korzystania z rowerów. Wybrano dzielnicę mieszkalną, Lazdynia, za względu na planowaną tam budowę nowych ścieżek rowerowych i parkingów dla rowerów w pobliżu szkół z tego rejonu.

W 5 szkołach średnich rozprowadzono 750 kwestionariuszy (150 kwestionariuszy w każdej szkole), i przebadano 647 uczniów (53% dziewcząt i 47% chłopców). Kwestionariusz był adresowany do 13-14-latków. Dlatego do tej grupy wiekowej, gdyż młodsi ludzie mogą być otwarci na nowy sposób myślenia o korzystaniu z innych modeli transportu, ponieważ są oni na etapie zmiany swojego życia.

Kampania 2: Propagowanie i popularyzacja bio-transportu, energii – efektywnego, zdrowego i ruchowego stylu życia

Zorganizowano wydarzenia związane z rowerami przed i po zakończeniu badania.

Akcja Moja Rodzina, Mój Rower i Ja była publicznym wydarzeniem w Wilnie. Została zaprojektowana w celu promocji niezmotoryzowanego transportu i zachęcenia do zdrowszego modelu życia. Szerokimi grupami celowymi kampanii byli rowerzyści, uczniowie szkół i różne kluby w mieście. Specyficzną grupą celową byli uczniowie ze szkół w Lazdynai, Minties, Sausio 13-osios, Ažuolynas i wszyscy inni członkowie społeczności, którzy życzyli sobie wziąć udział w tym wydarzeniu. Widownia tego zdarzenia w 2003 r. wyniosła średnio 2,500. Akcja została przeprowadzona w parku Pasak, w dzielnicy Lazdynai, który był właściwie do niej przygotowany pod względem wyznaczonych tras rowerowych.

Celem była zmiana stosunku mieszkańców miasta do rowerów. Organizator, Wydział Urzędu Miasta Wilna ds. Zdrowia (Vilnius Healthy City Bureau), wyszukał partnerów w państwowych i lokalnych władzach i wśród decydentów. Akcja została zorganizowana w kooperacji z departamentami lokalnych urzędów miasta i uczestnikami kampanii; to objęło także przygotowanie i druk różnych plakatów i ulotek. Wolontariuszami byli głównie studenci z Uniwersytetu Pedagogicznego w Wilnie

(Vilnius Pedagogical University) i Technicznego Uniwersytetu Gediminas w Wilnie (Vilnius Gediminas Technical University); dodatkowo udział wzięło wiele organizacji pozarządowych.

Obserwacja w pobliżu boisk sportowych szkoły średniej w Lazdynai

Obserwowano tereny pięciu różnych szkół w dzielnicy Lazdynai, by dowiedzieć się ilu uczniów przemieszcza się do szkoły rowerem. Obserwacje przeprowadzono we wrześniu 2003 i we wrześniu 2004. Rezultaty wskazują, że niewielka liczba uczniów korzysta z rowerów w drodze do szkoły, a dość duża liczba uczniów korzysta z rowerów w ramach zajęć dodatkowych.

Po przeprowadzeniu badania, zorganizowano spotkania w szkołach, gdzie zaproszono uczniów do dyskusji na temat transportu niezmotoryzowanego. Uczniowie wyrazili życzenie utworzenia parkingów dla rowerów na terenie szkół i stworzenia tylu ścieżek rowerowych ile tylko jest możliwe, by zagwarantować bezpieczeństwo w drodze do szkoły.

Konkurs plastyczny "Moja droga do szkoły"

Wydział Urzędu Miasta Wilna ds. Zdrowia zorganizował zawody malarskie w szkołach pt. "Moja droga do szkoły". Spośród 300 rysunków wybrano 70. Zaprezentowano je w szkole w Lazdynai. Później zorganizowano spotkania dla dzieci z psychologami i analizowano rysunki z psychologicznego punktu widzenia, by lepiej zrozumieć wagę transportu niezmotoryzowanego dla uczniów.

Akcja „Żyjmy w zdrowym mieście”, skierowana do uczniów miasta Wilna (festiwal roweru i sportów w parku miejskim)

W promocji transportu niezmotoryzowanego bardzo ważną rolę odegrała akcja zwana „Żyjmy w zdrowym mieście”. Wydarzenie to rozreklamowano wcześniej w mediach lokalnych i przy wykorzystaniu plakatów na billboardach w mieście, jak również plakatów informacyjnych rozprowadzonych w szkołach i lokalnych dzielnicach. Akcja zorganizowana w 2004 składała się z dwóch części; przejazdu rowerowego ulicami Wilna (370 rowerzystów wzięło udział), zakończenia

AWARENESS FOR CLEAN URBAN TRANSPORT

festiwalu w Kole Niezależnym (“Independence Square”), gdzie zorganizowano różne zawody i koncerty. Przyciągnęło to olbrzymią ilość mieszkańców (ok. 2700 osób).

Wykłady z bezpieczeństwa na drodze i Test Umiejętności Jazdy Rowerem (Cyclist Proficiency Test) w specjalnej szkole bezpieczeństwa ruchu drogowego dla rowerzystów ze szkół średnich w Lazdynai

W 2003 r. tylko 7-miu uczniów zdało Test Umiejętności Jazdy Rowerem, w porównaniu z 12-oma w 2004. To pokazuje, że dzieci coraz bardziej ulegają informacjom o bezpieczeństwie na drodze.

Kampania 3: Ocena wpływu kampanii ruchu na uczniów

Podczas drugiego etapu przygotowano kwestionariusze do powtórzenia badań socjologicznych, znajdowało się tam dodatkowe pytanie (odpowiedzi na to pytanie powinny pomóc ocenić efektywność takich akcji). Po zebraniu danych i porównaniu rezultatów z rokiem 2003 otrzymano informacje dot. następujących kwestii:

- Zmiany w strukturze podróży uczniów do szkoły;
- Zmiany w liczbie uczniów, którzy posiadają własny rower;
- Zmiany w opinii respondentów na temat rozwoju ścieżek rowerowych w Wilnie i Lazdynai;
- Kampanie dot. przemieszczania się oddziałują na uczniów.

Kto jest wiodącą siłą projektu? Kto jest beneficjentem?

Kampania została przeprowadzona przez Techniczny Uniwersytet Gediminas w Wilnie i Wydział Urząd Miasta Wilna ds. Zdrowia. W tym projekcie Techniczny Uniwersytet Gediminas w Wilnie był reprezentowany przez Departament Energetyki Miejskiej, który ma doświadczenie w przygotowywaniu podobnych projektów, związanych z oceną transportu publicznego i jego rozwoju, oraz popularyzacją i promocją turystyki rowerowej.

Wydział Urzędu Miasta Wilna ds. Zdrowia postępuje w zgodzie z Planem Rozwoju Strategicznego Miasta Wilna. Głównym jego celem jest idea zdrowego miasta. Osiąga się to przez promocję stosunku społeczeństwa do zdrowia jako jednej z najwyższych wartości; zachęcenie społeczeństwa do kreowania zdrowego środowiska; skoncentrowanie się na publicznych wysiłkach w celu polepszenia zdrowia; edukację i nauczanie społeczeństwa zdrowych przyzwyczajzeń i doświadczeń. Wydział Urzędu Miasta Wilna ds. Zdrowia współpracuje z organizacjami w Wilnie w celu promocji zdrowego stylu życia. Mieszkańców Wilna zachęca się do wzięcia udziału w różnych akcjach, projektach, programach i seminariach.

Jako że Wydział Urzędu Miasta Wilna ds. Zdrowia jest podjednostką Urzędu Miasta Wilna, ma on bezpośredni wpływ na polityków i decydentów. Ze względu na to Wydział Urzędu Miasta Wilna ds. Zdrowia przygotował zarządowi miasta dwie propozycje, które umożliwiłyby realizację dwóch nowych projektów: Międzynarodowego szlaku turystycznego „Rowerowy Szlak Eurovelo -11” i „połączenie istniejących tras rowerowych poprzez zaprojektowanie i wprowadzenie bezpiecznej infrastruktury komunikacyjnej dla pieszych i rowerzystów w Wilnie”. Projekty poddano dyskusji i zostały one przyjęte przez różne środowiska, takie jak Komitet Rozwoju Miejskiego (Urban

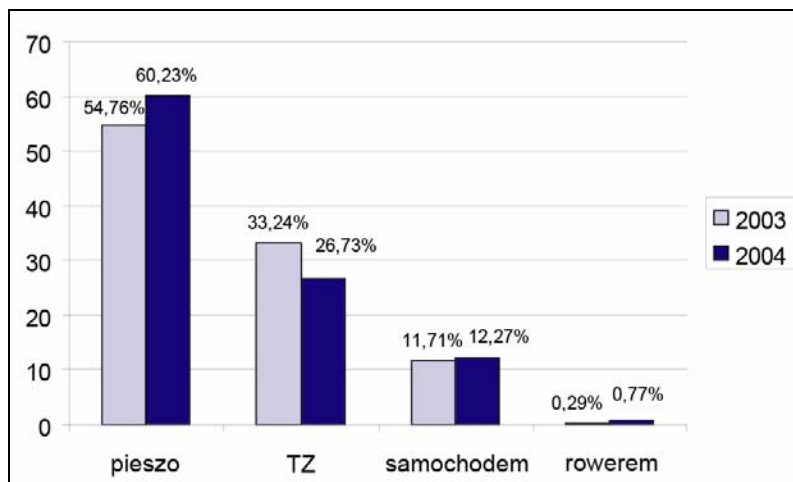
Development Committee), Komitet Ochrony Zdrowia i Środowiska (Health Care and Environment Protection Committee) i Komisja Rozwoju Społecznego (Commission of the Community Development). Następnie, po zaaprobowaniu przez polityków, schemat dróg rowerowych został przyjęty przez Radę Miasta. (Aneks „Schemat ścieżek rowerowych w Lazdynai” i „Szlak rowerowy Eurovelo-11”).

Główne slogany / wypowiedzi

Dla bezpiecznego i zdrowego miasta.

Rezultaty

Po zebraniu danych i porównaniu ich rezultatów z rezultatami z roku 2003, dostrzeżono następujące różnice:

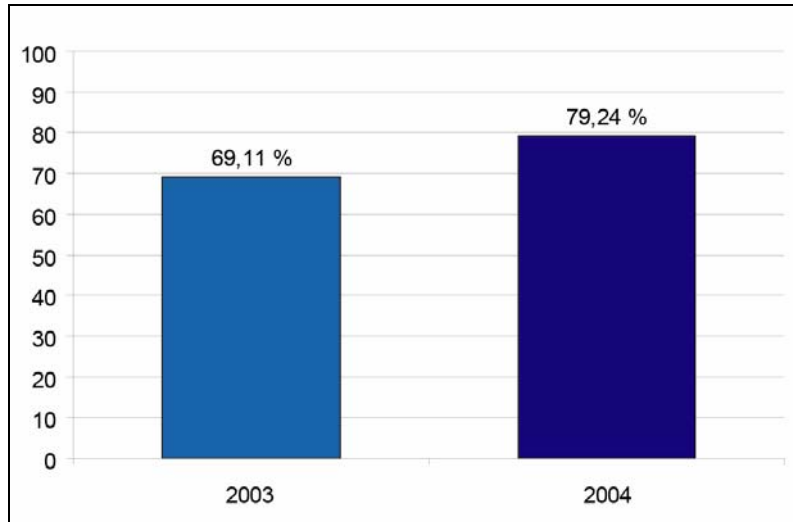
Wykres 1: Zmiany w podróżach uczniów do szkoły

Można zauważyć, że po różnych wydarzeniach i kampaniach mobilności, podróż dzieci do szkoły zmieniła się na lepsze. Według danych z badania socjologicznego z roku 2004:

Udział pieszego przemieszczania się na odcinku dom – szkoła – dom wzrósł z 54,8% do 60,2%;

Udział przemieszczania się rowerem na odcinku dom – szkoła – dom wzrósł z 0,3% do 0,8%

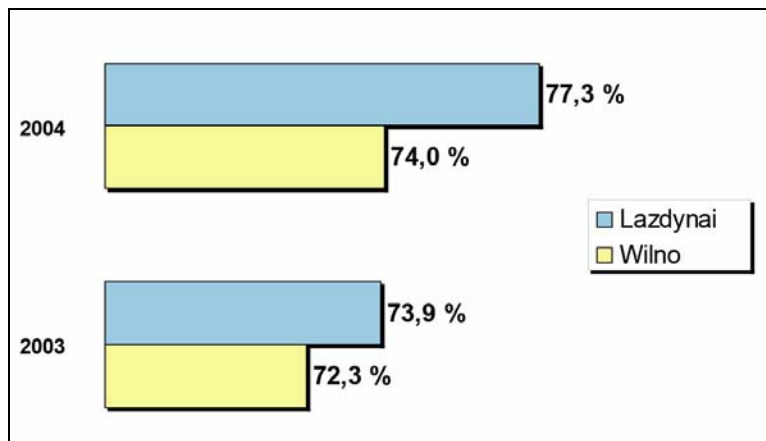
AWARENESS FOR CLEAN URBAN TRANSPORT

Wykres 2: Zmiany w liczbie respondentów posiadających rower

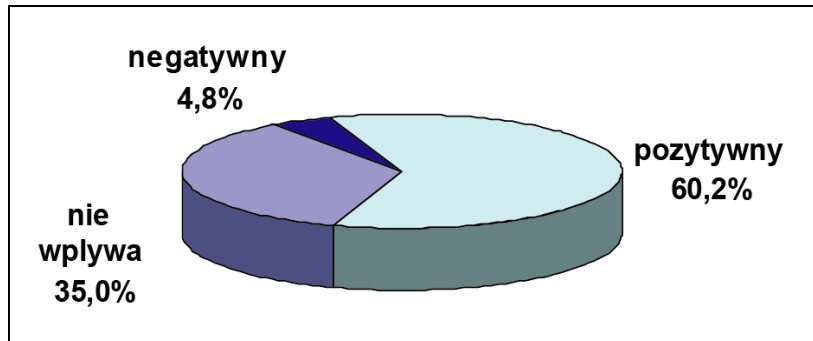
Obecnie więcej rodzin posiada rower: w 40,5 % gospodarstwach domowych był przynajmniej jeden rower w 2003, a w 2004 odsetek ten wzrósł do 42,7%.

Obecnie jest więcej uczniów posiadających własny rower. W ciągu okresu krótszego niż jeden rok udział ten wzrósł z 69,1% do 79,2% populacji.

Wykres 3: Zmiany w stosunku respondentów do rozwoju tras rowerowych w Wilnie i Lazdynai (% tych, którzy zgadzają się, że należy budować więcej tras rowerowych)

Wykres 4 pokazuje, że większość przebadanych dzieci, stwierdziło, że kampanie i wydarzenia zorganizowane jako część projektu STEP by STEP wpłynęły na ich wybór modelu niezmotoryzowanego transportu.

Wykres 4: Wpływ kampanii mobilności na uczniów

Postępowanie przy realizacji – często zadawane pytania

Ustalenie programu (przygotowanie zawartości)

Program STEP by STEP w Wilnie był zaprojektowany przez Wydział Urzędu Miasta Wilna ds. Zdrowia i Techniczny Uniwersytet Gediminas w Wilnie.

Decydowanie kto jest odpowiedzialny za konkretne zadanie

Konkurs plastyczny „Moja droga do szkoły” - odpowiedzialny Wydział Urzędu Miasta Wilna ds. Zdrowia (Vilnius Healthy City Bureau (VHCB));

Akcja „Moja rodzina, mój rower i ja” – odpowiedzialny VHCB

Akcja „Żyjemy w zdrowym mieście” - odpowiedzialny VHCB

Wykłady dot. bezpieczeństwa na drodze i Doskonalenie Jazdy Rowerem w specjalnych szkołach bezpiecznego ruchu dla rowerzystów ze średniej szkoły w Lazdynai – odpowiedzialna specjalna szkoła bezpiecznego ruchu dla rowerzystów;

Ocena wpływu kampanii mobilności na uczniów – odpowiedzialny Techniczny Uniwersytet Gediminas w Wilnie (Vilnius Gediminas Technical University (VGTU));

Akcja „Szkoła na rowerze” – odpowiedzialny VGTU;

Współpraca z mediami – odpowiedzialny VHCB;

Współpraca z politykami i komitetami w Wilnie – odpowiedzialny VHCB;

Weekendowe wycieczki rowerowe – odpowiedzialny VHCB i Związek Rowerzystów (Bicycle Riders Union)

Kierowanie akcjami – odpowiedzialny VHCB;

Konkluzje zalet i wad transportu rowerowego – odpowiedzialny VHCB;

Obserwacja w pobliżu boisk sportowych szkół średnich z Lazdynai - odpowiedzialny VGTU i VHCB.

Poszukiwanie partnerów / uczestników / wsparcia

VSMB rozesłało listy informujące o organizacji wydarzeń do różnych businessmenów. Przyłączyli się do nas następujący partnerzy: stacja telewizyjno-radiowa Hanza, Ministerstwo Obrony Narodowej (Ministry of National Defence), Ministerstwo Środowiska (Ministry of Environment), UAB

AWARENESS FOR CLEAN URBAN TRANSPORT

Žemaitijos pienas, UAB Biok, Centrum Turystyczne (Tourism center), (Związek Rowerzystów) Bicycle Riders Union itp.

Rozpropagowanie / publikacja rezultatów

Przy organizacji wydarzeń została przeprowadzona konferencja w Zarządzie Miasta Wilna zorganizowana przez Wydział Urzędu Miasta Wilna ds. Zdrowia. Tydzień przed tym wydarzeniem zaproszono młodzież do udziału w reklamach radiowych, artykułach do gazet „Respublika”, „Lietuvos Rytas” i „Sostinė“ i artykułu w Podręczniku do Środowiska. Z tej okazji opublikowano i rozdyskrybuowano w szkołach, organizacjach pozarządowych i lokalnych dzielnicach plakaty i informacyjne ulotki.

Informacje

Więcej informacji można uzyskać:

- po litewsku, rosyjsku i angielsku od Mariji Burinskiene, Vilnius Gediminas Technical University, Urban Engineering Department, Sauletekio ave.11, LT 10233, Wilno – 40, Litwa, Tel: +370 5 2744719; Fax: + 370 5 2744730; e-mail: marbur@ap.vtu.lt;
- po litewsku, rosyjsku, niemiecku i angielsku od Danguole Vaitkiene, Vilnius Healthy City Bureau, Vilnius Municipality, Konstitucijos pr. 3, LT-09601 Wilno, Litwa, Tel:+ 370 5 2112589; e-mail: danguolev@post.omnitel.net;

Linki i / lub artykuły z dodatkowymi informacjami

Więcej informacji można uzyskać z raportu końcowego projektu STEP BY STEP, który można ściągnąć ze strony internetowej projektu: www.eu-stepbystep.org